

Teisės reikalų komitetas

2016/0062(NLE)

31.5.2017

NUOMONĖ

Teisės reikalų komitetas

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų ir Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetams

dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo sudarymo Europos Sąjungos vardu
(COM(2016) 0109 – C8-2016/0062 – 2016/0062(NLE))

Nuomonės referentas: Jiří Maštálka

PASIŪLYMAI

Teisės reikalų komitetas ragina atsakingus Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų ir Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetus į savo pranešimą įtraukti šiuos pakeitimus:

- A. kadangi lyčių lygybė yra pagrindinė Sutartyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) pripažinta Sąjungos vertybė ir tikslas, kuriuos ji įsipareigojo įtraukti į visas savo veiklos sritis; kadangi moterų teisės yra žmogaus teisės, o lyčių lygybė nepaprastai svarbi norint pasiekti bendruosius strategijoje „Europa 2020“ išdėstytus tvaraus augimo, deramo darbo ir socialinės įtraukties tikslus;
- B. kadangi teisė į vienodą požiūrį ir nediskriminavimą yra esminė Sutartyse pripažinta pagrindinė teisė;
- C. kadangi Chartijoje pripažįstama teisė į žmogaus orumą, teisė į gyvybę ir teisė į asmens neliečiamybę bei draudžiamas nežmoniškas ar žeminantis elgesys, taip pat visų rūšių vergija ir priverstinis darbas (Chartijos 1–5 straipsniai);
- D. kadangi smurto prieš moteris mastas toliau kelia didelį susirūpinimą visoje Sąjungoje nežiūrint į tai, kad Sąjunga yra priėmusi tvirtą poziciją¹ būtinybės panaikinti smurtą prieš moteris klausimu, vykdo specialias kampanijas ir vietos projektus, skirtus kovoti su šiuo reiškiniu, o šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose, pvz., nusikaltimų aukų apsaugos, seksualinės prievartos ir seksualinio vaikų išnaudojimo, prieglobsčio ir migracijos srityse, atsižvelgiama į ypatingus smurto dėl lyties aukų poreikius;
- E. kadangi, remiantis Europos pagrindinių teisių agentūros 2014 m. paskelbto tyrimo „Smurtas prieš moteris: apklausa ES mastu“² duomenimis, smurtas dėl lyties vis dar yra plačiai paplitęs reiškinys – trečdalis visų Europoje gyvenančių moterų būdamos suaugusios bent kartą patyrė fizinį ar seksualinį smurtą, 20 proc. jaunų moterų (18–29 metų amžiaus) patyrė seksualinį priekabiavimą internete ir viena iš penkių moterų (18 proc.) buvo persekiojama, viena iš dvidešimties buvo išprievartauta bei daugiau kaip viena iš dešimties patyrė seksualinį smurtą, kai nedavė sutikimo arba prieš ją buvo panaudota jėga, apie daugumą smurto atvejų nepranešama jokioms valdžios institucijoms;
- F. kadangi, remiantis Europos pridėtinės vertės vertinimu, metinės ES išlaidos, susijusios su smurtu prieš moteris ir smurtu dėl lyties, siekia apie 228 mlrd. EUR per metus, iš jų 45 mlrd. EUR per metus sudarė išlaidos viešosioms ir valstybinėms paslaugoms, o 24 mlrd. EUR įvertinti ekonominės veiklos nuostoliai;
- G. kadangi Komisija savo dokumente „Strateginė veikla siekiant lyčių lygybės 2016–2019 m.“ pabrėžė, kad smurtas prieš moteris ir smurtas dėl lyties, žalojantis moterų sveikatą ir gerovę, profesinį gyvenimą, finansinį savarankiškumą ir ekonomiką, yra viena pagrindinių problemų, kurias būtina spręsti, jei norima užtikrinti tikrą lyčių

¹ Žr., pvz., Komisijos komunikatą „2010–2015 m. moterų ir vyrų lygybės strategija“ (COM(2010) 491 final): <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010DC0491&from=LT>; 2010 m. kovo 8 d. Tarybos išvadas dėl smurto prieš moteris panaikinimo Europos Sąjungoje: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/113226.pdf.

² <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>.

lygybę;

- H. kadangi Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) yra pirmoji tarptautiniu mastu teisiškai privaloma išsami ir plati priemonė, skirta užtikrinti smurto prieš moteris prevenciją ir kovoti su juo tarptautiniu lygmeniu ir spręsti smurto ne tik prieš moteris, bet ir vyrus bei vaikus problemą, grindžiama prevencijos, apsaugos ir paramos, patraukimo baudžiamojon atsakomybėn ir smurto prieš moteris ir smurto šeimoje panaikinimo principais, ir pabrėžia kad reikalingos integruotos nacionalinio lygmens politikos priemonės;
- I. kadangi vykstant procesui, kurio metu siekiama susitarti dėl Sąjungos prisijungimo prie Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencijos) ir baigti su tuo susijusias procedūras, Maltos pirmininkaujama Taryba pademonstravo ryžtą ir pažangą; kadangi Tarybos, Komisijos ir Parlamento 2017 m. vasario 3 d. Valetyje priimtas įsipareigojimas visiškai netoleruoti smurto prieš moteris ir mergaites yra prielaida norint visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinti konvenciją;
- J. kadangi Stambulo konvenciją pasirašė visos valstybės narės, tačiau iki šiol tik keturiolika ją ratifikavo;
- K. kadangi lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės yra žmogaus teisės, kurias pažeidžiant pažeidžiamos moterų ir mergaičių teisės į lygybę, nediskriminavimą, orumą ir sveikatos apsaugą, taip pat moterų teisės į laisvę ir apsisprendimą;
- L. kadangi Europoje ir visame pasaulyje sustiprėjo pasipriešinimas lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių užtikrinimui;
- M. kadangi smurtas prieš moteris arba smurtas dėl lyties – tai smurtinis nusikaltimas, nukreiptas prieš asmenį dėl jo lyties, lytinės tapatybės ar lyties raiškos arba dėl kurio neproporcingai nukenčia tam tikros lyties asmenys; kadangi smurtas dėl lyties yra ir lyčių nelygybės priežastis, ir padarinys;

Rekomendacijos

- i) primena, kad Sąjungos valstybės narės, institucijos, agentūros, įstaigos ir organai ir visa Sąjunga yra saistomos Sutarčių ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija), kad užtikrintų ir skatintų lyčių lygybę, visų pirma pagal Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutarties) 2 ir 3 straipsniu ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 8 straipsnio bei Chartijos 23 straipsnio;
- ii) teigiamai vertina tai, kad Stambulo konvencijoje išdėstytas požiūris visapusiškai atitinka daugybę aspektų apimančių Sąjungos požiūrį į smurto dėl lyties reiškinį ir priemonių, įgyvendinamų vykdant ES vidaus ir išorės politiką, tikslą;
- iii) pabrėžia ir pakartoja, kad atsižvelgiant į tai, kad smurtas prieš moteris yra žmogaus teisių pažeidimas ir ekstremali diskriminacijos forma, kad lygybė ir nediskriminavimas yra būtini visuomenės vystymuisi ir turėtų būti taikomi teisės aktuose, praktikoje, teismo praktikoje ir kasdiniame gyvenime;

- iv) su dideliu susirūpinimu pripažįsta, kad moterys ir merginos dažnai susiduria su sunkiomis smurto šeimoje formomis, moterų lyties organų žalojimu, žudymu dėl garbės, su prostitucijas susijusia prekyba žmonėmis, seksualiniu priekabiavimu, prievartavimu, priverstinėmis santuokomis ir kitais nusikaltimais – visa tai yra rimti moterų ir merginų žmogaus teisių ir orumo pažeidimai;
- v) pripažįsta, kad moterys neproporcingai kenčia dėl smurto šeimoje, tačiau šio smurto aukomis gali būti ir vyrai bei vaikai – taip pat ir tapdami smurto šeimoje liudininkais;
- vi) yra susirūpinęs dėl to, kad dauguma smurto atvejų laikomi privačiu klausimu, todėl toleruojami ir apie juos nepranešama jokioms valdžios institucijoms, taigi matyti, kad reikia imtis papildomų priemonių siekiant skatinti aukas pranešti apie savo išgyvenimus ir gauti pagalbą, taip pat užtikrinti, kad paslaugų teikėjai galėtų patenkinti aukų poreikius ir jas informuoti apie jų teises ir esamas paramos formas; primena, kad teismo persekiojimo rodiklis smurto prieš moteris incidentų atvejais neleistinai žemas;
- vii) mano, kad Stambulo konvencijos pasirašymas ir su ja susijusių procedūrų užbaigimas taip pat padėtų sutvirtinti Sąjungos teisinę sistemą ir veiksmus, kuriais siekiama kovoti su smurtu prieš moteris, užtikrinant labiau koordinuotą požiūrį viduje ir imantis aktyvesnio vaidmens tarptautiniuose forumuose;
- viii) ragina Tarybą ir Komisiją paspartinti derybas dėl Stambulo konvencijos sudarymo;
- ix) ragina Komisiją ir Tarybą užtikrinti, kad, Sąjungai prisijungus prie konvencijos, Parlamentas būtų visapusiškai įtrauktas į konvencijos įgyvendinimo stebėsenos procesą;
- x) primena, kad Sąjungos prisijungimas prie Stambulo konvencijos neatleidžia valstybių narių nuo konvencijos ratifikavimo nacionaliniu lygiu ir nacionalinio veiksmų plano, skirto kovoti su smurtu prieš moteris, parengimo; todėl ragina visas valstybes nares užtikrinti, kad būtų parengtas nacionalinis veiksmų planas, skirtas kovoti su smurtu prieš moteris, o Stambulo konvencijos dar neratifikavusias ir visapusiškai neįgyvendinusias valstybes nares – tai padaryti.
- xi) pabrėžia, kad lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės yra pagrindinės teisės, kurios negali būti varžomos jokia dingstimi;
- xii) pakartoja, jog, remiantis SESV 3 straipsnio 2 dalimi, Sąjunga naudojasi išimtinė kompetencija tarptautiniams susitarimams sudaryti, kai jų sudarymas yra numatytas Sąjungos įstatymo galią turinčiame akte arba yra būtinas, kad Sąjunga galėtų naudotis savo vidaus kompetencija, taigi Sąjungos prisijungimas prie Stambulo konvencijos yra Sąjungos teisinės kompetencijos klausimas, o tai gali turėti poveikio bendroms taisyklėms arba pakeisti jų taikymo sritį sprendžiant klausimus, susijusius su trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės, įskaitant asmenis, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, gyventojų statusu, taip pat atvejais, kai kyla klausimas dėl nusikaltimų aukų teisių;
- xiii) pakartoja savo raginimą Komisijai, išdėstyta Parlamento 2014 m. vasario 25 d. rezoliucijoje, į kurią įtrauktos kovos su smurtu prieš moteris rekomendacijos, pateikti pasiūlymą dėl teisės akto, pagal kurį būtų numatyta nuosekli statistinių duomenų

rinkimo sistema ir griežtesnis valstybių narių požiūris į visų formų smurto prieš moteris ir mergaites bei smurto dėl lyties prevenciją ir kovą su juo, taip pat galimybė nesunkiai kreiptis į teismą;

- xiv) atkreipia dėmesį į tai, jog Komisijos pasiūlyme COM(2016) 109 dėl Sąjungos prisijungimo prie Stambulo konvencijos pažymima, kad SESV 83 straipsnio 1 dalimi užtikrinamas teisinis pagrindas imtis veiksmų dėl moterų ir vaikų seksualinio išnaudojimo; todėl prašo Tarybos aktyvuoti nuostatą dėl pereinimo priimančiam vienbalsį sprendimą, kuriuo smurtas prieš moteris ir mergaites (ir kitų formų smurtas dėl lyties) būtų įtrauktas į SESV 83 straipsnio 1 dalyje pateiktą nusikaltimų sąrašą.

NUOMONĘ TEIKIANČIO KOMITETO PROCEDŪRA

Pavadinimas	ES prisijungimas prie Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo
Nuorodos	COM(2016)0109 – 2016/0062(NLE)
Atsakingi komitetai	LIBE FEMM
Nuomonės referentas (-ė) Paskyrimo data	Jiří Maštálka 4.10.2016
Svarstymas komitete	28.2.2017 23.3.2017
Priėmimo data	30.5.2017
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 21 -: 0 0: 2
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Kostas Chrysogonos, Rosa Estaràs Ferragut, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Gilles Lebreton, António Marinho e Pinto, Pavel Svoboda, József Szájer, Axel Voss, Tadeusz Zwiefka
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Evelyne Gebhardt, Virginie Rozière, Kosma Złotowski
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (200 straipsnio 2 dalis)	João Pimenta Lopes, Jarosław Wałęsa, Josef Weidenholzer

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

21	+
ALDE	Jean-Marie Cavada, António Marinho e Pinto
GUE/NGL	Kostas Chrysogonos, João Pimenta Lopes
EFDD	Joëlle Bergeron
ENF	Marie-Christine Boutonnet, Gilles Lebreton
PPE	Rosa Estaràs Ferragut, Pavel Svoboda, József Szájer, Axel Voss, Jarosław Wałęsa, Tadeusz Zwiefka
S&D	Mady Delvaux, Evelyne Gebhardt, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Virginie Rozière, Josef Weidenholzer
Verts/ALE	Max Andersson, Pascal Durand

0	-

2	0
ECR	Angel Dzhambazki, Kosma Złotowski

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė